

23. APR. 1924.

III. évfolyam.

Satu-Mare—Szalmár.

16. szám.

Cimborona

GÖGYERMEK KÉPES FÜZTLAPJA

Főszerkesztő: BENEDEK

1924
április
20

Ósáncz
1925.

Ára Romániában 6 L, Csehszlovákiában 2 cK, Jugoszláviában 4 dinár

BCU Cluj / Central University Library Cluj

GIMBORÁ

JÓ GYERMEKEK KÉPES HETILAPJA.

Főszerkesztő: BENEDEK ELEK

Falun így öntöznek husvét hétfőjén.

Husvételi emlék.

Irta: *BENEDEK ELEK.*

Egyszer, régen, hajdanában,
Gyönyörű szép képet láttam,
Nem volt festve ez a kép,
Eleven volt, csudaszép.

A hegyek közt jártam-keltem,
Mosolygott az ég felettem,
Bár valék még kis legény:
Ünnep van ma, érzem.

Mint két ága két szép fának,
Szépen összehajolának,
S nem törődve én velem,
Imádkoztak szüntelen.

(Kisbacon)

Mentem, mentem, mendegéltem,
Kék ibolyát szedegéltem,
Oszk' megálltam hirtelen...
Vajjon mi történt velem?

Alltam, álltam mozdulatlan,
Virágszedést félbehagytam,
S fölkiálték: ó de szép!
Két kis lány imádkozék.

Rég volt... már megöregedtem,
De e napot nem feledtem.
Felejthetlen ez a kép...
Gyönyörű volt, csudaszép.

Néztem őket meghatottan,
S én is imádságba fogtam:
Ki éreztünk meghala,
Imám hozzá szólt vala.

Nem hallám, mit imádkoztak,
Tudom, Hozzá fohászkoztak:
S példájukat követém
Husvétnak szent ünnepén.

A meséskönyv álmái.

Irta: *SZONDY GYÖRGY.*

A játékosbolt kirakatában volt egy meséskönyv is. A tábláján gyönyörű kertet lehetett látni és a kertben gyermekek ültek a zöld fűvön, a virágzó almafák alatt. Nagyszemű őzek, hosszufülű nyuszik gyűltek köréjük és a ragyogó kék égből tarka pillangószárnyakon tündérek szálltak le a gyermekekhez. A mesekirály leányai voltak és mindenikük egy-egy mesét hozott magával az apja fellegepalotájából. Voltak közöttük habfehér ruhába öltözött kis leányok, akiknek a haja úgy ragyogott, mint az arany és a szemük kék volt, mint a nefelejts virága. Ezek az angyalokról és a szeretetről tudtak mesét. Mások a barackfa rózsaszín ruháiból varrták meg ruhácskájukat és az arcuk piros és mosolygó volt, mint a hajnali égből. Amikor mesélni kezdtek, jóillatú szelek nagy, gömbölyű felhőket hajtottak az égen és a fák virágba borultak körülöttük; mert a mesék a tavaszról meg a gyermekekről szóltak. Olyanok is akadtak, akik az erdőkről, meg a végtelen bársonyos mezőkről meséltek és a ruhájuk zöld mohából készült, a hajuk pedig olyan hosszú és selymes volt, mint az árvalányhaj a puszták mélyén. A madarak emberi hangon énekeltek a mesék hallatára és az állatok mind úgy beszéltek a gyermekekkel, mint pajtásaikkal. A tigris előbujt az árnyékos, sűrű őserdőből, az oroszán elhagyta a homokpuszták sárga szőnyegét, hogy a gyermekek játszassanak velük.

A legszebbek mégis a kékruhások voltak. A jó Istenről és a menyországról szólt a meséjük és csillagok ragyogtak a ruhájukon meg a homlokuk fölött, hogy a gyermekek alig nézhettek reájuk a nagy fényesség miatt.

Soha, senki sem látott még annyi féle színt, amennyi a tündérek ruháján tündökölt; mert többben voltak, mint a réten a fűszál, égen a csillag és keltő sem volt egyforma közöttük. Így azután a meséknek soha sem szakadt vége és egyik sem hasonlított a másikhoz.

— A tündérek meséi vannak a lapjaimon! Ezt hirdette a könyv táblája és a könyv büszke is volt erre egy kicsit; hanem a többi játék másképen vélekedett róla.

— Nem ér semmit! — hadarta a selyemruhás bohóc a kirakat sarkából. Mesélni mindenkinek tud: «Egyszer vót, hol nem vót!» De én cintányérozni is tudok! — És összecsapta a kezében a két fényes réztányért, hogy csak úgy csörrent: csinn, csinn, issz!

— Ki nem állhatom a meséket! harsogott egy éleshangu trombita. — A láрма az igazi! Trará! Trará! Azt szerelik a gyermekek is! Könyvnek iskolában a helye! Trarááá!

— Semmi finomság sincs benne! — suttogott csipkés dobozában a francia baba, aki emberi hangon is tudott beszélni. Igaz, csak két szót; de azt legalább selypitette és ez nagyon előkelő volt.

A bádog elefánt körbe biciklizett a kirakat aljában.

— Mozgás az élet! — trombitálta az ormányán keresztül. Mesékből nem élünk meg!

— Igaz, igaz, igaz! — pöfögött a sineken járó vonat. És micsoda silány anyag! Gyenge, rossz papír! Rongyból csinálták! Szemétnen szedték és oda fog kerülni újra! Vas kell a mai kornak, vas, vas, vas! — és zakatolva robogott be a kis alagutba és az ör kis piros zászlóval állt az alagút előtt; a kocsikon pedig ólomkatonák álltak feltűzött szuronnal.

— Az ólom sem utolsó dolog ám! — ezt mondta a pillantásuk és büszkén kacintottak a francia baba felé, hanem az rájuk sem nézett. A kirakat közepén csöndesen mosolygott az építőkövekből épült kis palota.

— Én valódi cementből vagyok! Ez mégis a legelőkelőbb a világon, mert még a víz sem árt neki!

A gyerekek megálltak az uccán a kirakat előtt, de persze semmit sem tudtak a játékok

versengéséről. Nekik egyformán tetszett minden és alig tudták kiválasztani, melyiket hozza nekik az angyal karácsonyra. Mert manapság még az angyalok is szegények és nem hozhatnak olyan sok és drága játékot, mint régen — és ezt jól tudták a gyerekek is.

Hanem a meséskönyv igen elszomorodott azon, hogy ő olyan közönséges és olyan keveset ér.

— Valóban, mesélni mindenki tud és a mesékben nincs semmi élet! — ezt gondolta még akkor is, amikor a gyerekek hazamentek a kirakat elől és lassanként kiürült az ucca, mert leszállt az este. A bolt előtt csak a rendőr léptei koppantak a havas gyalogjárón és a kirakatban álomba szenderült a sok játéka. Elszunnyadt a sok meséskönyv is és akkor egyszerre leszállt a táblájáról egy rózsaszín ruhás tündér: álmodt az elégedetlen meséskönyvecske.

Körülotte, homályba borult a kirakat és túl a nagy ablaküvegen az ucca. De a sötétség lassanként oszlani kezdett. Zöldernyős lámpa enyhe fénye egy szobácskát világított meg; a szobácskában, kis fehér ágy fehér párnái között egy kis fiú feküdt. Oh, hogy tüzelt az arca, mint lángoltak a szemei! A meséskönyv látta, hogy az ágy lábánál, lángvörös selyemruhában, ráncosarcu vén asszony kuporog; a láz tündére. Csontos kezét kinyújtotta az ágy fölé és csodálatos figurákat rajzolt a levegőbe; a figurák pedig megelevenedtek a kis fiú szemei előtt. Minő csodás látomásai voltak! Kis kerfjüket látta az ablakok előtt, de a virágok mind megelevenedtek és közöttük piros ruhás emberek ugráltak az ablakok felé. Mindnyájan a fejükönjártak és a lábaik úgy mozogtak a levegőben, mint az olló. Némelyik benyúlt ollós lábaival az ablakon, hogy megragadja a kis fiút; és az rémülten sikoltott fel és a torkához kapott a két kezével.

— Istenem, Istenem! — nyögte az ágy mellett egy sápadt, szomorú ember és jeges borogatást rakott a kis fiú nyakára, homlokára. A ruhája tarka selyemből készült és csörgősapkát viselt a fején. A meséskönyv megismerte: a bohóc volt, a cintányéros bohóc a kirakatból.

— Mi fáj, kicsi fiam, kérdezgette kétségbeesetten. Mit tegyek, hogy egészséges legyél újra? Nézd, cintányérozni fogok neked, mint régen! — és a kezében összecsendültek a réztányérok: csinn, tsss! — hogy csakugy rezgett belé az ablak.

Am a kisfiú még fájdalmasabban kapott a fejéhez és felkiáltott!

— Nem, nem! Fáj! A lárma fáj! — és a bohóc nagyon elszomorodott és letette a cintányérokat. Előhozta a kisfiú játékeit; a bádoglefánt körbe biciklizett az asztalon, a sínes vasút zakatolva futott be az alagútba és az ólomkatonák feltűzött szuronnal, feszesen álltak a kocsijain, Hanem a láz tündére még mindig ott kuporgott az ágy lábánál és a kis fiú nem nézett a játékokra. Az ollólábu embereket látta ismét és nem tudott előlük elmenekülni.

— Kergesd el, kergesd el őket! — kérte az apját, de az semmit sem látott és nem tudott a kis fiún segíteni. Az ölébe karolta hát és a fiucska reszketve simult hozzá és a fejét elrejtette az apja ölébe.

— Mesélj valamit, mesélj a tündérekéről, akkor nem fogom az ollólábuakat látni! — így kérte az apját és az apja gondolkodóba esett, hogy mit is meséljen? — Mesélni mindenki tud! — öllött az eszébe. «Egyszer vót, hol nem vót» és megpróbált mesét mondani a tündérekéről. De a mesekirály leányai nem jöttek el hozzája, hogy meséket suttogjanak a szívének. Csak szavakat mondott és a kis fiú nem látta azt, amit az apja mesélt; a láztündér pedig gunyosan mosolygott az ágy lábánál és még rémesebb alakokat varázsolt a levegőbe és a kisfiú egyre rosszabbul lett.

— Ez a halál! — mondta az orvos, amikor megvizsgálta. — Ha reggelre nem csökken a láza, vége mindennek...

És a láztündér fölemelkedett piros selyemruhájában és ráborult az ágyra. A meséskönyv látta, hogy az ablak halkán megnyílik; fényes kaszájával a Halál járt az ablak előtt és sötét szemeivel benézett a kis szobába.

— Nem, nem engedhetem! — kiáltotta a bohóc és úgy érezte, hogy megszakad a szíve a fájdalomtól.

— Mesélj, mesélj! — nyögte a kisfiú; és akkor egyszerre megelevenedtek a tündérek a meséskönyv tábláján. Odaültek a bohóc köré és egyik mesét a másik után suttogták el neki. A kisfiú előtt megelevenedett minden, amit az apja mesélt. Az életet látta ragyogóan és könnyesen, mert a szavaknak rejtett, mély értelmük volt, amit a tündérek az égből hoztak magukkal és beleszótték a meséikbe.

— A láztündér elfeledkezett a kisfiúról; ő is a tündérek meséit hallgatta és a Halál is azokra figyelt az ablak mögött. A kisfiú lassan, nyugodalmasan lélegzett és mire kipirult a kis kert fölött a hajnal, boldog mosollyal aludt ágyacskájában. Megjött a reggel és a láztündér fáradtan lebbent ki az ablakon, mint forró, száraz szélrohám; magával vitte a Halált is a kis kert virágai közül. A virágok pedig édes illatot küldtek be az ablakon a kisfiúhoz és a bohóc térdre hullott a fehér ágyacska előtt.

— Köszönöm neked, Istenem, hogy megmentetted! — sóhajtott boldogan és a szemei könnyekben usztak. — Óh, most már tudom, mit jelent a mese! Most már érzem, hogy a mese a fájdalom virága és csak nagyon szerető szívvel fakadhat!

És míg a kisfiú aludt, a bohóc leírta a meséket, amiket a tündérek suttogtak neki az éjjel... Szép, nagy meséskönyv lett belőlük; és most tudod, hol vannak a mesék?

— Óh, az én lapjaimon vannak! — sóhajtott a meséskönyv és boldogan ölelte össze a lapjait.

(Vége következik)

Emlékezzünk régiekről.

— Elek nagyapó krónikás könyvéből. —

Szent László és Könyves Kálmán.

A isteni Gondviselés különös kegyelmében részelteté a magyar nemzetet: a honfoglalást követő százesztendőnek során három nagy királya volt! Szent István, Szent László és Könyves Kálmán. Még száz éves sem volt a magyar királyság s már az európai nagyhatalmasságok sorába emelkedett. Szent László és Könyves Kálmán idejében történt ez a nagy esemény. Szent László király volt az, ki elfoglata s országához csatolta Horvátországot a Kapella-hegységig; Kálmán király volt az, akinek meghódítottak a dalmát városok és szigetek is, s ezzel Magyarország határa eljutott az adriai tengerig.

Istennek különös kedveltje volt Szent László: hatalmas testében hatalmas lélek lakozott. «Magyarország édes oltalma. Szent királyok közt drágalátos gyöngy. Csillagok közt fényes-séges csillag.» Ime, mennyi ékességgel ruházták fel őt régi krónikák és énekek. Neve s emléke megmaradt a nevéből nevezett számtalan magyar községben. Megmaradt régi templomok bomladozó vakolata alól előtűnedező festményekben, melyek a késő utódoknak az ő szent életét és csodatetteit hirdetik. Szentéletű bajnok ő, a keresztény lovagok példaképe, akinek kedvéért csodákat mivel a keresztények Istene. Fohászára kettészakad a tordai hegy s az üldöző kunok nem érik utól. A szaladó kunok által elszórt arany és ezüst az ő imádságára kővé változik s a gyalázatos halált így kerül el a pénzsóvár sereg. Majd végtelen pusztákon bolyong seregével, nem találnak sem ételt, sem italt, éhségtől, szomjuságtól százával hullanak el a vitézek. De László az egek urához fordul segedelemért s ime vadállatok serege huzódik át a pusztaságon, üdítő források fakadnak mindenfelé.

De nemcsak a legendák, a történelem tanúsága szerint is egyike László a legnagyobb királyoknak. A hosszas harcokban megrendült személy és vagyonbiztonságot szigorú törvényekkel helyreállítja. A Moldovából minduntalan betörő kunokat leveri s az ország szívében, a szinmagyarság közé letelepíti. Némely történetíró szerint, az ő idejében települnek le a keleti határ védelmére a mai Székelyföldön a székelyek. Nemcsak kelet felé, de az északnyugati részen is pontosan megállapította az ország határát, s ereje, hatalma növekedésével még terjeszkedett is: elfoglalta s az országhoz csatolta Horvátországot. A testvéri kötelesség s nem a hódítás vágya vitte Lászlót Horvátország földjére. Nővére, Ilona, felesége volt Zolomér horvát királynak s mert ennek halála után az ország nagyjai rosszul bántak az özvegy királynéval, László nagy sereggel lépte át a horvát határt.

Véres harcok után tönkrevverte a királyné ellen-ségeit s a horvátok meghódolván, elismerték királyuknak Magyarországot királyát.

László neve, hire messze tulszárnyalt a magyar haza határain, s amikor IV. Henrik császár a pápával harcba keveredett, a német fejedelmek őt hívták meg uralkodójuknak. A nagyralátó lélek mely könnyen megtántorodik ilyenkor! De László a magyar koronán kívül más koronára nem vágyakozott; az ő lelke, az ő szíve a magyar népé volt: annak javára, üdvére szentelte egész életét. Amikor Európaszerte megmozdult a keresztény világ, hogy a Szentföldet elvegye a hitetlen mohamedánoktól, a közbizalom Lászlót szemelte ki az európai hadak vezéréül. Vállalkozott is a nagy feladatra, de im, leszállott hozzá a halál angyala: 1095 július 24-én jobblétre szenderült a nagy király. Nagyváradon temették el, az általa alapított székesegyházban, s oly nagy volt a magyar nemzet gyásza, hogy három esztendeig az országban szép öltözet, táncjárás, semmi vigasságtétel sem láttaték, sem hallaték.

A keresztény lovagok példaképe, «Magyarország édes oltalmát» közvetlen követte a trónon Könyves Kálmán, I. Géza fia, mivelhogy Lászlónak nem volt fiugyermeke. Korának legműveltebb, legfelvilágosodottabb fejedelme volt ő.

Az 1095-ik évben lépett Szent László örökébe s már hét év múlva Magyarország, Horvátország és Dalmácia királyának írja magát. Feljegyezték róla, hogy az 1105-ik esztendőben az igen kegyes Kálmán király diadalmi menetben vonult be Zarába. A tengerparti városok békés természetű polgársága őszintén örült a magyar uralomnak, mely hatalmával megvédte a görög császárság s a velencei köztársaság kapzsisága ellen. Nem kényszerítette adófizetésre a tengerparti városok polgárságát, csak hűséget követelt tőlük. Az abban a korban elképzelhető legtökéletesebb polgári szabadságban részelteté a polgárságot, s ez a polgárság őszinte örömmel látta loboqni a magyar zászlót; megnyugvással ismerte el azt az uralmat, mely védője s anyagi gyarapodásának biztosítója volt. Nem durva erőszakkal, hanem szeretettel fűzte magához az idegen föld népét. Védője s nem kizsárolója volt a meghódított népeknek: így biztosította a maga királyi személyéhez való hűséget; így erősítette a magyar birodalomhoz való tartozandóság érzetét mindazokon a területeken, melyekkel Magyarország földjét nagyobbította.

A legnagyobb királyaink sorában foglal helyet Könyves Kálmán, s méltán. Ő az első magyar király, aki kezét igazán a nép szívére tette s igazságos törvényekkel könnyített terhein. Azt mondotta: «István törvénye a hitetlenek lerombolója volt, az enyém az igazságra nézve

helyes társalkodás előmozdítója. Amaz a népet a hitnek páncéljába öltöztette, ez a fölösleg való földi kevelységet az igazság övével övedezte.

Felvilágosodottságának ékes bizonyosága, hogy míg László is üldözte a boszorkányokat, ő törvénybe iktatta: »a boszorkányok ellen pedig, akik nincsenek, semmi kereset ne legyen.«

Valóban, Kálmán egyike volt a legnagyobb királyoknak. A nemzet sérelme nélkül emelte addig nem látott magasságra a királyi hatalmat s népe jólétén munkálkodva nagyobbitotta meg országát, emelte az európai hatalmasságok sorába.

(Kisbaczon.)

„Lánkák, legénkék.“

(A nagy lánc meséiből.)

— Irta: K. BÉNDRE RÓZA. —

Sokszor megállok melletted Jolánkám, amikor ügyes kézzel csinosabbnál csinosabb dolgokat rajzolatsz szép csöndben. Ilyenkor az én mindig ugrándozó, hangos kislányom szörnyen komollyá lesz és órákig nem hallat magáról.

Kapargáló tyukok, kis csirkék, kacsák, figyelő szemű vadászkutyák és sok sok mindenféle sorakozik a fehér rajzlapra, egy árva ceruza segítségével. Elárulom neked, hogy jobban örülök ezeknek a kis mozdulatlan figuráknak, mintha eleven ajándékba kapnám őket valakitől. Van ebben az örömben egy kis csodálat is. Előtte ugyanis a görbe vonalak országa ismeretlen terület: nem tudok szabadkézzel rajzolni.

Mig mértani eszközök segítségével a legnehezebb mintákat is pompásan megcsináltam, addig a szabadkézi rajzolásban csak a vadrózsáig és nefelejtig jutottam.

Az állami felsőleányiskolában, ahová én a te korodban jártam és a római katolikus algimnáziumban, a fiuknak ugyanegy tanár tanította a mértant és a rajzot. Egy jóságos arcú minorita szerzetes. Ha a mértani tételek között eltévedve valami sületlenséget mondtunk, meg nem dorgált bennünket, csak mosolygott hozzá. Ha jól tudtuk a leckét, vagy egy jólsikerült rajz került beadásra, akkor is jólesően mosolygott. De a legjobb rajz láttára is megjegyezte:

— Hiába, a legénkék csak jobban rajzolnak, mint a lánkák!

Egy nap kijelentette a tanár ur:

— No lánkák, aki jó kalkulust akar, az több szabadkézi rajzot adjon be!

A kijelentés első részét én nagyon is akartam, de hogy a hozzákötött feltételből valami legyen, nem hittem. Az én rajztudásom legfeljebb csak egy fordított székét állíthat a különben mind függőleges vonalakkól álló szép bizonyítványomba.

Szomorúan bandukoltam hazafelé az iskolából, amikor szembe jött velem egy »legénke« ismerősöm, harmadik gimnázista.

— Hát te tán elvesztettél valamit, hogy úgy lóg az orrod? — kérdezte legénkés finomsággal.

Már éppen lánkás szelidséggel felelni akartam neki, amikor mentőgondolatom támadt.

— Te, — szóltam alázatos hangon — ugy-e emlékszel, mennyit ministráltam neked, mikor a szomszédunkban laktatok és te építő-kockákból templomokat építve papnak képzelted magad?

— Hát osztán? Kinőttünk már abból!

Csakugy forrt bennem a méreg, majdnem elpityeredtem belé. Milyen szépen el tudtam volna én intézni ezt a beszédet egy derék grimásszal és hirtelen tovalibogéssal! — Dehát a szabadkézi rajz...

— Hallod, — alázatoskodtam tovább — gyere el hozzánk szombaton délután.

— Minek? Tán strimflit kötni, vagy stikolni? Vagy tán azért, hogy megint kicsufolj, mint tavaly, amikor leestem az eperfáról?!

Ez már sok volt. Hangos sirásra fakadtam, mert észrevettem, hogy itt a: »kölcsonkenyér visszajár« elvét vallják; nem lehet semmi jót remélni... Mig arcomon aláfoló nagy könnyeimet törülgettem, minden büszkeségem elpárolgott; szepegő hangon panaszkodni kezdtem. Legénke pajtásomnak elmondottam az én nagy bajomat s aggodalmamat a szabadkézi rajz miatt. Segítségét kértem.

Jóakaró fölénnyel s némi meghatottsággal — mert nem csekély dolog ám, amikor egy önérzetes lánkát sirni lát valaki — megígérte, hogy eljön a kívánt időben, még Verne könyveket is hoz magával.

Ugy is lett. Hozzáfogtunk aztán ketten egy szép szekfubokréta megrajzolásához. Én is rajzoltam benne egy pár türehető vonást, de az igazi formáját ő adta meg neki. Éreztem azonban, hogy kellő biztatásra talán magam is megtudnám csinálni az egészet.

Amikor kis segítőtársam eltávozott, én a kész rajzot szépen átfestettem karminnal s a körvonalakat utána húztam arannyal. Az akkori iskolai izlés szerint gyönyörű volt.

Alig vártam a következő raizórát. Amikor aztán végre az is megérkezett, boldogan siettem a tanári szék felé. A lelkiismeret nem bántott, mert hiszen magam is fáradtam érte s eltökélt szándékom volt ezután többet rajzolgatni.

A tanár ur mosolyogva fogadott. Megnézte az én szekfubokrétámat s azt mondta:

— Hiába, hiába, a legénkéék csak jobban rajzolnak, mint a lánkák . . .

Kimódhatatlanul furcsán éreztem magam. Az előbbi boldog izgalom helyét valami névtelen fájdalom foglalta el. Kicsiny szivemben ez a kérdés kalapált:

— Hát ha én a magam erejéből fogok ilyen vagy még ennél különb dolgokat is csinálni, az sohasem lesz tökéletes, csak azért, mert én — lánka vagyok? . . .

Ezzel a néma kérdéssel bezárult előttem a görbe vonalak országának kapuja: nem tanultam meg rajzolni . . .

Kis játszótársam egymásután pingálta részemre a szebbnél-szebb mintákat. Én meg addig felültem ennek a lánának a tetejére, kezembe vettem egy-egy Verne könyvet s lábamat a láda oldalához veregetve nap légi utakon utaztam a holdba.

Kárát ugyan ennek sem vallottam, mert kimélyítette képzelőtehetségemet. De neked, kis leányom, a lelkedre kötöm, hogy ha valamihez tehetséget érzel magadban, soha ne csüggedsz el a sikertelenség. Ha nincs, aki a továbbhaladásra biztasson, biztasd te saját magadat.

Mert szép dolog ám, ha tud valamit az ember, még úgy is, ha nem áll ki vele a po-

rondra, csak műkedvelőnek marad. Ezzel nemeseíti önmagát és a környezetét. Jó példát nyújt a tőle távol állóknak is.

Elég hosszúra szabta a Teremtő a napokat, jud idő a törekvő gyermeknek kézügyességre is, olvasásra is bőven.

(Nagyvárad, 1924)

Az én dalom.

— Irta: DSIDA JENŐ. —

*Az én dalom a bérci hegynek
Vidáman csörtető patakja,
Madárka, mely a boldogságát,
Minden fán, bokron eldalolja.*

*Az én dalom az őszi lombok
Borus, rejtelmes suttogása,
Hulló levelek zizegése,
Hollószárnyaknak csattogása.*

*Az én dalom földet megrázó
Dörgése a haragvó mennynek,
Amelyre a zugó vízhangok
Vad rettegéssel jajj-t felelnek.*

*Az én hangom egy halk imádság,
— Rebegik lázas, haló ajkak,
Egy-egy utolsó kondulása
Szívemnek, e repedt harangnak.*

(Szatmár, 1923, december 11.)

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Stánci néni nevenapja.

Talán még emlékeztek arra, hogyan tréfálta meg Öcsike Stánci nénit Kisbaczonban a nagyapó zongorájával. Nem csuda, hogy mélyen megsértődött Stánci néni s még az nap visszautazott Pestre, de hiába utazott el, Öcsike nem feledkezett el Stánci néniről s szüntelen törte a fejét, hogy mivel kedveskedhetnék neki. Addig törte a buksiját, amíg megint nadselü gondolata támadt. S mert nadselü gondolata támadt, szolt is Andrisnak, mondván: van nekem egy nadselü gondolatom.

— Ki vele, biztatta Andris.

Ma forgattam a kalandáriumot, mondta Öcsike s rábukkantam a Stánci néni nevenapjára. Lepjük meg valamivel.

— Hahaha, nevetett gunyosan Andris, Stánci nénit, ezt a vén zsugorit, aki soha egy szem cukrot sem adott nekünk!

— Éppen aszért, mondta Öcsike. Tudod mit? Küldjük el neki a nagyapóka békáit.

— Nagyszerü, nagyszerü, tapsolt Andris, úgy is mindig esőt jósolnak. Hadd jósoljanak Stánci néninek, ne nekünk.

A gondolat valóban nadselü volt, csak végre kellett hajtani, már pedig Öcsike még eddig minden nadselü gondolatát végrehajtotta, hol jó, hol balsikerrel. Nosza, ebéd után, amig nagyapóék s a többi nagyok ebédutáni álmukat aludták, Öcsike a Macskás patakából szép sorjába kiszedte a Brekeke-család hangosan kuruttyoló

tagjait. Természetesen, ti, akik nadselü gondolatokon nem szoktátok törni a fejetekeket, azt hiszitek, hogy Öcsike így szolt a békáknak: — Na, most Isten hírével menjetez s addig meg se álljatok, mig Budapestre nem érte. Ott lakik Stánci néni, a vén zsugori, mégpedig a Rózsa-dombon, egy kedves kis vllácskában.

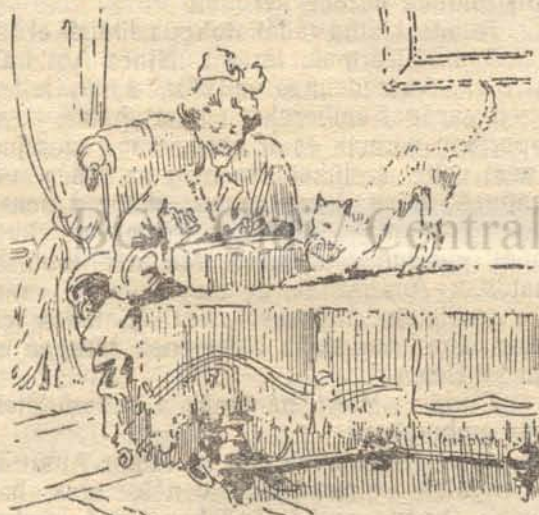
Szó sincs róla. A ruhaszekrény tetejéről levettek egy skatulyát, abba belesücsülteék a Brekeke családot, papirspárgával szépen összekötözték a skatulyát, Andris pompásan felcimezte

azzal, uccu neki, szaladtak a nagybaconi postára s ott a skatulyát feladták.

Hiszen, sok szép álma lehetett már Stánci néninek, de azt aligha álmodta, hogy neki Székelyországból csomagot hoz a posta.

— Oh, oh, örvendezett Stánci néni, akinek pontosan a nevenapjára csöngetett be a levélhordó, bizonyosan névnap ajándék van a skatulyában. Milyen öröm, milyen öröm! Hát még amikor ki sillabizálta, hogy Andris, meg Öcsike a feladó.

— Lám, lám, szégyenkezett Stánci néni, mégsem olyan rosszak ezek a gyerekek, mint ahogy én gondoltam. És bizony nem volt szép főlem, hogy még sohasem kedveskedtem nekik semmivel. De hiszen csak várjatok, drágák, gyönyörűségek. Majd megmutatja Stánci néni, hogy nem olyan zsugori, mint ahogy elhitette veletek az a drágalátos anyátok. Mert tudnotok kell, hogy Öcsike egyszer megkérdezte Stánci nénit: Idazs e, Stánci néni, hogy mada egy vén zsudoli?

— Hát azt neked ki mondta? — ripakodott rá Stánci néni.

— Azs anyus!

Most azonban kiengesztelődve, boldogan temetkezett Stánci néni a karosszékbe, de még a Micurka cica is melléje telepedett s szörnyű izgatottan várta a skatulya felbontását, hátha az ő részére is kikerül abból valami izes falat.

— Csak fürelem, csak fürelem cicurkám drága, csillapította Stánci néni Micurkát. Érzem, hogy apró sütemény van a skatulyában. Persze, hogy te is kapsz belőle. Kapsz, drágám, kapsz.

És kinyílt a skatulya. Igen, kinyílt. Kinyílt, ki. És a kinyílt skatulyából egyszerre három béka ugrott ki nyilsebesen, egy közölök egyenest a Stánci néni szájának, mely a rémületből

ugy kinyílt, hogy a béka nem is tehetett okosabbat: beleugrott!

Hát ott éppen jó helyre került. Azóta ugyan nincs, aki nagyapókanak az időt megjósolja, de — ki hitte volna? — amint Öcsike postára tette a békákat, kiderült az ég, a gyerekek kiszabadultak a kertbe s egy szívvel-lélekkel éltették Öcsikét, akinek szerintünk még sohasem támadt ilyen nadselü gondolata.

(Kisbaczon.)

Elek nagyapó

Tamás érdeklődik.

(Beszélgetés Ausztráliáról.)

Tamás: Amerika felfedezése előtt és a felfedezése után is nagyon sok spanyol, portugál tengerész kalandozott az óceánokon. Hogyan magyarázod azt, apám, hogy még sokáig nem tudtak semmit Ausztráliáról?

Apa: Erről nem gondolkoztam, de azért megtudom mondani neked az okot, illetőleg az okokat. Lehet, hogy nem minden okot látok világosan, néhány fontos okot azonban eltalálok. Az egyik nagyon fontos ok lehetett az, hogy Amerika elég helyet biztosított a kivándorlók-nak. Kalandot is eleget kínált. Óriási terület nyílt meg az emberek előtt, évtizedek kellettek hozzá, míg az egészet megismerték. Föld sokkal

több volt, mint amennyi kellett. Nem is a föld-birtok vonzotta a kalandorokat, hanem az arany. Az aranyországot kutatta lázasan mindenki. Ezért hatoltak beljebb és beljebb, ezért kockáztatták és veszítették el annyian életüket. Aranyat találtak, de abból sohasem találhatnak eleget. Kinzó éhség győtri az ebereket utána. Talán még inkább olyan folyadékhoz lehetne az aranyat hasonlítani, mely annál jobban növeli a szomjúságot, mennél többet szerzett meg belőle magának valaki. Meg voltak győződve az emberek, hogy Amerikában megtalálják a mesék aranyországot, nem volt érdemes másfelé kutatni. Meg vagyok győződve, hogy sok hajót

elvert a vihar az óceán ismeretlen részei felé. Ezek közül sok elpusztulhatott a rendkívül sok zátonyon, sok eljutott egy-egy kis óceáni szigetre, de mihelyt lehetett, sietett vissza, hogy a délibábot tovább kergesse. Talán némelyik eljutott Ausztráliába is, de nem nagy fontosságot tulajdonított a szárazföldnek és utja feledésbement.

Aztán a spanyolok és portugálok hatalma hamarosan lehanyatlott. Igaz, hogy helyükre léptek az angolok, hollandok és franciák, de ezek a népek nagy harcokat vívtak és nagy belső forrongásaik is voltak. Ezek a harcok és belső bonyodalmak is akadályozták azt, hogy hajókat küldjenek felfedező utakra.

Tamás: Azt sem tudom, kik fedezték fel tulajdonképpen Ausztráliát?

Apa: Bizony, azt én sem mondhatom meg neked. Sok nemzet magának követeli a felfedezés dicsőségét. Nehéz is eldönteni, hogy mikor történt a felfedezés. Nem tudom, te is mit tartasz felfedezésnek: azt-e, mikor Ausztrália közelében levő szigetre lépett fehér ember, vagy azt, amikor magára a szárazföldre lépett európai. Én a magam részéről felfedezésnek tartom már azt a pillanatot, amikor a szárazföld közelében valamelyik szigetet érintette európai ember lába. Ha így tekintjük a dolgot, hollandus ember volt a felfedező. Ha csak attól a pillanattól tekintjük a felfedezést, amikor a szárazra léptek a fehérek, akkor angol ember volt a felfedező. Tulajdonképpen ma sincs még ez a világrész felfedezve.

Tamás: Nem értem miért mondod ezt.

Apa: Én a felfedezést akkor tudom tökéletesnek, ha az illető földet teljesen ismerjük, minden részét térképbe lehet rajzolni és nincsenek már olyan vidékei, amelyek ismeretlenek.

Tamás: Nem tudom, miért nem járták még be Ausztráliát? Nagyon nagy akadályok nem lehetnek. Hegyei nem tulságosan magasak, mint a térről látszik. Veszedelemes vadállatai alig vannak. A bennszülöttekről pedig azt hallottam, hogy gyöngék, kevesen vannak és nagyon tudatlanok. Néhány felfegyverzett európai férfi elől biztosan meghátrálnak.

Apa: Nem mindig a nagy hegyek állják útját az utazóknak. Az ausztráliai hegyek csakugyan nem oly magasak, hogy át ne lehetne hatolni rajtuk. A legszörnyűbb akadály itt a vízhiány. A nyugati rész és a belső területnek is egy jelentékeny része sivatag. A sivatagnak sajátos jellege van. A szélén még vannak folyók és az esőzések alkalmával meg is telnek, de vizük lassankint eltűnik a homokban. A befelé hatoló utas előtt ott állanak az üres medrek. Viz nincs sehol. Azt hinné az ember, hogy ezen a területen át lehet hatolni, csak néhány jó tevét kell hozatni Afrikából. De csakhamar szörnyű akadály áll a vándor előtt. Valami tüskés bozót mértföldekre benövi a vidéket. Ezen a szurós bozótton keresztül csak úgy lehet hatolni, ha néhány ember a karaván előtt irtja az utat. Még így is megindulhatnak, leg-

feljebb sokáig tartana az út. De nem vihetnek magukkal élelmet elegendő mennyiségben, sem vizet, mert nem vihetnek állatot. Az állatokat táplálni kell, a tüskés bozót még a legszerű nyebb állat számára sem táplálék. Annyi vizet és táplálékot pedig nem lehet az állatokra felrakni, hogy embernek, állatnak elég legyen. Mégis többiben nekiment néhány bátor ember. Azt sem vette el a felfedezők kedvét, hogy az első karavánnak, mely át akarta szelni Ausztráliát, végleg nyoma veszett. Ma sem tudjuk biztosan, meddig jutottak el a karaván utasai és mi lett a végük.

Tamás: Küldtek-e utánuk segítőcsapatokat?

Apa: Többször elindultak bátor emberek, hogy megmentésük öket, ha még megmenthetők. De még nyomukat sem találták. Elpusztultak úgy, hogy eszközeikre sem tudtak ráakadni, pedig körülbelül hetven év telt el azóta, hogy merész vállalkozásukba belefogtak. Valószínűleg éhen és szomjan pusztultak, vagy a bennszülöttek kezébe kerültek.

Tamás: Hátha vadállatok pusztították el őket?

Apa: Kizártnak tartom. Nincs Ausztráliában olyan veszedelmes vadállat, amely felfegyverzett európai embereket elpusztíthatna, ha egy csoportban vannak és az éhség vagy szomjuság el nem vette erejüket. Ha nem az éhség vagy szomjuság miatt haltak meg, akkor a bennszülöttek okozhatták halálukat. Nem egy kutató csapat pusztult el kezüktől. Ma már többiben áthatoltak Ausztrálián, de még mindig vannak nagy területek, melyeket nem érintett a fehér ember lába. Ausztrália belsejének térképe még nem tökéletes.

Tamás: Miért bántanak a bennszülöttek a fehér embereket?

Apa: Nagy okuk van rá. Mikor Ausztráliát az angolok birtokukba vették, arra használták, hogy a börtönökben levő embereket hajókra ültették és elküldték az ismeretlen világrészbe. Ugy-e kellemesebb a sok bűnöst egy messzi-messzi világrészbe elküldeni, mint otthon eltartani. Így nem kellett félni tőlük akkor sem, ha büntetésük ideje lejárt. Hónapokig tartó tengeri ut választotta el a fegyenceket régi hazájuktól. A gondolat nem volt rossz. Ha Anglia bőven ellátta volna őket gazdasági eszközökkel és állatokkal, a fegyencek új életet kezdhettek volna új hazájukban és dolgoz, hasznos emberek lehettek volna belőlük. De az angol politikusok nem voltak hajlandók nagyobb áldozatra. Körülbelül 150 évvel ezelőtt kis, rozszant hajókra zsuffolták a börtönök lakóit és megindították a legujabb világrész felé. Az út több mint nyolc hónapig tartott. Képzelted, mennyit szenvedtek a nyomorultak a kicsiny hajókon.

Tamás: Én nem mertem volna annyi rablót hajóra rakni. Attól félttem volna, hogy nem mennek el Ausztráliába, hanem a tengeren elszélednek és kalózkodnak. Nem tudom, miért nem foglaltak el maguknak egy-egy jó

hajót? Nagy könnyelműség volt ennyi bűnös embert egyszerre utrabocsátani.

Apa: Nem voltak az angolok olyan könnyelműek. Ilyesmivel nem lehet vádolni őket. Vigyáztak ők ezekre a hajókra, hogy meg ne szökjenek. Két hadihajó kísérte a fegyenc-hajókat. Azonnal szétlőtték volna azt, amelyik menekülni próbál. Nem tudom, védekezhetik-e a szétszóródás ellen másképpen is. Nem tartom kizártnak, hogy a fegyencek egész uton zár alatt voltak, vagy legalább is megbilincselve, a hajókon pedig fegyveres őrcék. Az sem lehetetlen, hogy az őrcék-hajókról élmeztek őket. Ha szökni lehetett volna, a fegyencek elmenekültek volna. Így azonban az egész szállítmány körülbelül nyolc hónapi keserves utazás után megérkezett Ausztráliába. Gondolhatod, mennyire örültek a bennszülöttek ezeknek a gyarmatosoknak. Irtó háború következett, melyben a vad népek vereséget vereség után szenvedtek, de jaj volt annak a telepeseznek, aki elkóborolt és a kezükbe került. Lesből is sokat leütöttek és lelőttek. A telep megbízott vezetője rendet akart teremteni, de mintha maga a föld tiltakozott volna, hogy bűnös emberekkel töltsék meg, nagy szárazság következett be. A szárazsággal éhínség járt. Növelte a nyomorúságot, hogy újabb és újabb fegyenc-szállítmányok érkeztek az anyaországból. Éhség, szenvedés, civakodás mindennapi dolog volt a kis gyarmaton. Rengetegen pusztultak el a nyomorúságtól, a bennszülöttek fegyvereitől, meg egymás késeitől. Csodálkozol-e, hogy tisztességes fehér ember nem kíváncsított erre az átkozott földre. Vajon letelepednél-e olyan helyen, ahol ezerszámra laknak egyik felől a fegyencek, másik felől a vad bennszülöttek. Később azonban jobb lett a telepesek sorsa. A parttól beljebb jó földre bukkantak és megkezdődött a földművelés és állattenyésztés. A fegyenceken kívül mások is kijöttek önként, hogy a termékeny földekből mennél többet lefoglaljanak.

Tamás: Hát az ausztráliai fehérek fegyenc-től származnak?

Apa: A római nép eredetére vonatkozó mondát ismered. Romulus menedékhelyet nyitott mindazok számára, kiknek hazájukban fontos vagy kevésbé fontos okok miatt nem volt maradásuk. Mit gondolsz, kik jöttek a menedékhelyre? Valószínűleg csupa olyan ember, kik az ottani törvényekkel összeütközésbe jutottak. Ha nem féltém volna megsérteni a nemes római nemzetet, bátran mondhattam volna, hogy az összecsendült nép között sok volt a rabló, a lóköltő, sőt talán gyilkos is. Ezeknek ivadékai, milyen nagyvá, milyen hatalmassá tették a római birodalmat! Remélem nem becsülöd kevesebbre az ausztráliai fehéreket, mióta megtudtad, hogy soknak fegyenc volt a nagyapája, vagy dédapja. Sokszor megtörtént már az, hogy bűnös embereknek a legjobb gyermekeik voltak. Azt is meg kell jegyezned, hogy Angliában

hamar fegyenc lett a régi világban az emberekből. Egy apró tolvajlás már súlyos börtönbüntetéssel és deportálással járt. Voltak az Ausztráliába szállított emberek között olyanok is, kik talán csak egy kenyeret loptak éhező gyermekük számára. A nagyapa bűnéhez különben sincs semmi köze az unokának, de azért azt a tanácsot adom neked ausztráliai utadra, hogy ne kérdezzes az emberektől, mi volt a nagyapjuk, vagy dédapjuk foglalkozása. Csak ha valamelyik nagyon dicsekednék őseivel (ezt ők különben nem teszik), hogy sokan haltak meg közöttük szabadság harcokban, akkor kérdezheted meg, hogy a tengeren, vagy a szárazon vívtak szabadság harcokat az ősökkel. De akkor már menekülj is, mert az ausztráliai fehérek kitűnő sportemberek. Aztán nem mindenkinek fegyenc volt az őse. Letelepedtek ott teljesen büntetlen emberek is. Igaz, hogy ezeknek nagy része kalandor volt. Az arany csábította el hazájukból. Mikor az első aranytömböt találták Ausztráliában, a hatóság nem beszélt róla. Titkolózott. Attól félték a vezető emberek, hogy a lakosok otthagyják foglalkozásukat és elmennek aranyat ásni. Mikor újabb nagy aranyleletre bukkantak, kiszivárgott a dolog. Eljutott a hír Amerikába és Európába. Megindult az emberáradat. Az ausztráliai letelepedett lakosok is szökdösni kezdtek kis városaikból az aranymezők felé. A tisztviselők elhagyták irodáikat, a kereskedők boltjaikat, még a pástör is a nyáját és sóvár vággyal indultak el a terméketlen földre, hová csábította, vonzotta őket az arany.

Tamás: Sok aranyat találtak?

Apa: Nagyon nagyon sokat. Voltak, akik rövid idő múlva már meggazdagodva tértek vissza. Belefektették vagyoukat juhnyájukba, földbirtokokba és megvetették alapját annak a vagyonnak, melyet ma unokáik élveznek. A legtöbb ember azonban nem volt szerencsés. Sokan eltékozták a könnyen szerzett vagyont. Aztán megpróbálták újra megszerezni. Sokan betegségeknek, az egészségtelen életmódnak, vagy az aranymezőkön gyülekező banditáknak estek áldozatul. Szörnyű élet lehet egy ilyen aranymezőn. Istenkísértés oda menni. A magam részéről sohasem kívántam a gyors meggazdagodást, még akkor se mennék el, ha biztos volnék az eredményről. Nem bírom nézni az önzést, a kapzsiságot, az erőszakosságot. Ilyen helyeken van annyi dolga a revolvernek, mint a csákánynak. A szegény bennszülöttek szorultak mindig beljebb a bozotos területek felé. Az európai népekről nem a legjobb véleménnyel lehetnek. Nem a jószívű, emberséges fehérekkel ismerkedtek meg, hanem a sors összehozta őket a legvadabb, legvérengzőbb, legönzőbb európaiakkal és ázsiaiakkal.

Tamás: Védekezni nem tudtak?

Apa: Majd legközelebb még beszélek rólok. Elmondom életmódjukat és védekezési esz közeiket.

Beszámoló a nyári vakációról.

— Kilencedik közlemény. —

Csenkey Margit, Temesvár:

Kedves Nagypó! Amikor láttam, hogy az én kis Cibora testvérekém milyen kedvesen mesélik el nyaralásukat, én is kedvet kaptam az írásra. Bocsásson meg, kedves Nagypó, ha levelem túl hosszú, vagy túl rövid, a jóakarát mindenestre megvolt. Bár későn, de abban a reményben küldöm, hogy Nagypónak ezáltal egy kis örömet szerzek.

A nyarat keresztmamáéknál töltöttem Ujaradon, egy nagyobb faluban, amely közvelen a Maros partján fekszik. A Marost ottlétem alatt igen megszereltem. Kedvenc foglalkozásom volt kiülni a Maros partjára, a hatalmas fűzek alá, könyv a kezemben. Órák hosszat el tudtam ott ülni és hallgattam a fűzfa fombjainak sutlogását rég letűnt időkről és dicsőségről, majd a hullámok csevegését, arany haju sellőkről.

Mintha tegnap történt volna. . . Forró juniusi nap volt. A kék égen még egy báránnyel sem látható. Semmi sem mozdul, csak az öreg fűzfa levelei sutognak mindig ujjabb, szebb meséket, amelyeket csak az tud megérteni, aki igazán szereti a természetet. — A fűzfával szemben egy kis homoksziget emelkedik ki a Marosból, az költötte most le teljesen a figyelmemet. Egy 12 éves fiú napbarnította arcú fiú, akinek arcára piros rózsákat festett, serényen dolgozott valamin. Eleinte nem tudtam kivenni, hogy mi az, de azután láttam, hogy egy kis várat épít homokból és kavicsokból. Növekedő érdeklődéssel néztem, ügyes keze mint formálja a kis tornyokat és kupolákat, mint furja a kis ajtókat és ablakokat a vár falába és mint keríti körül gondosan erős sáncsal, hogy az ellenség be ne juthasson.

Mintha gőzcsonak járna erre, gondolom magamban és felpillantok. . . Igen, az volt. Bár még messze volt, de már kilehetett venni a körvonalait. Bizonyára kiránduló társaság gondolám és feszülten néztem a csónak elé. Már ki lehet venni az arcokat. . . Egy kis gyermek is van köztük. Hosszu szőke haja és kék szeme van, piros kis szája félig nyitva a bámulattól, amellyel az eddig nem látott dolgokat szemléli. A hajó lassan halad tova a hullámokon és végre egy árnyas helyen, nem messze az én fűzfámtól, kiköt. A vidám társaság letelepszik, meguzsonnázik, vig-lárma, kacagás és beszélgetés hangjai hallatszanak felém.

De vajjon mennyire haladt a homokvár, amelyet eddig oly nagy figyelemmel kísértem? Az építőművész már befejezte remekművét, a vár büszkén emelkedik a légből és a kis mester még csak egy zászlókat csinál a vár fokára.

Ekkor hirtelen éles gyermeksikoltás metszi át a levegőt, a kirándulók ajkán megfagy a réfa, a kacagás. . . A szőzke gyermek kinyuj-

totta egy csalfa lepke után kezecskéit és a sikamlós parton megcsuszva beleesett a mély, örvényes vízbe. Ott áll a gyermek anyja, egy szép fiatal asszony, nem jajgat, nem ájul el, csak ott áll mint egy megtestesült Niobe fájaldalmában megkövülve. Arca halálsápadt kezei összekulcsolja és azt rebegi: Istenem, segíts! Gyermeked pedig küzködik a habokban az örvénnyel és a halállal.

A kis építőmester figyelmes lett erre amikor látta, hogy mi történt, habozás nélkül a hullámokba vetette magát. Már-már eléri a kicsikét, de egy örvény hirtelen távolabb sodorja, De végre. . . már karjaiban tartja és hosszas küzdés után partra lép. Ki írhatná le azt az örömet, amikor az anya kis fiát újra karjai között tartotta? Arca tulvilági fényben ragyogott és csókokkal borítá el megmentett gyermekét. A gyermek megmentője ezalatt lassan tovább ment, talán el akarta kerülni az anya hálálkodását, de hirtelen két lány kar fonódik a nemes fiú nyaka köré és egy szelid hang azt suttogja fülébe: Köszönöm, kedves, jó fiam!

Láttam már sok szepet, jót, nemeset tenni, cselekedni, de azt a jelenetet, amikor az idegen fiú a hullámokkal küzködik, hogy megmentse a karján levő gyermeke életét, nem tudom elfeledni. Mintha tegnap történt volna. . .

Ha messze voltál . . .

— Irta: VIRSIK GYULA —

Ha messze voltál s haza jössz,
Legelső gondod ez legyen:
Csókold meg anyád kezeit,
Hogy áldás legyen élteden.

Mert szent e kéz, mely egykoron
Oly buzgó hévvel átölelt;
Öleld át te is, jól kezed,
E kéz még többet érdemelt!

Ha otthon vagy és láthatod
A mindig nyálgyas arcokat,
Borulj le Istened előtt,
Hogy megélted e napokat.

Mert látni azt a jó anyát
És folyton látni, napra nap,
Oh, köszönd meg Istennek ezt,
Ily áldást ember ritkán kap.

(Malacka.)

A zöld elefánt története.

(Regény a diákéletből.)

— Irta: FÁBIÁN GYULA. —

MÁSODIK FEJEZET.

Megjelenik a zöld elefánt. A tízmilliárdos bélyeg Mátyás rossz dohányt tesz a pipába. A füstölgő nadrág. A zöld elefánt eltűnik.

A cimben jelzett események mindjárt másnap, szerdán történtek meg. Mondhatnám, drámai gyorsasággal. Pedig a reggeli eseményekből nem lehetett volna semmi különösre következtetni. Mindössze annyi történt, hogy Grünbaum, a Kása szomszédja behozta a bélyegalbumát. A gyűjtemény tegnap délután egy érdekes példánnyal gyarapodott. Grünbaum ezt mutatta be az osztálynak.

Az új bélyeg egy németországi kereskedőtől érkezett. Grünbaum hallatlan összeget fizetett érte: tízmilliárd márkát, Soha ilyen magas árat nem fizetett senki egyetlen bélyegért. Krausz Simi beírta számokkal: 10000000000. Az a rengeteg nulla! Csupa nulla.

De megérte. A bélyeg csodaszép és nagyon ritka példány volt. A formája és a nagysága olyan, mint a hosszú amerikai bélyegé. A nyomása ékes fűzöld. Egy elefánt volt rajta. Fönt a kibocsájtási hely: Madras-India, alul az értéke 10 maravedi. A története is nagyszerű. Madrasban egy nap elfogyott minden bélyeg, úgy, hogy amikor a rajah levelet akart írni az angol királynak, nem lehetett postára tenni, mert nem tudták rá egész Madrasban bélyeget találni. Erre a raiiah megparancsolta, hogy szükség bélyeget nyomtassanak egy heti érvénnyel. A rajah magánpénztára ezer maravedi fedezetet helyezett a birodalmi kincstárba. Ezer maravedinek megfelelő 100 darab bélyeg készült hát litográfiai eljárással, sima, nyirott szegéllyel. Hatvan bélyeget maga a maharajah őfensége használt föl saját legmagasabb céljaira; csak negyven bélyeg került forgalomba. Ezekből kettőt szerzett meg a Grünbaum lipcsei kereskedője és egyet átengedett belőle magyar ügyfelének tízmilliárd márkáért.

A bélyeget mindenki megcsodálta. Az albumban külön lapon volt elhelyezve egymagában. A lap fején aranybetűs fölírás állott:

— Madrasz, 10 maravedi. Zöld elefánt. 10000000000 márka. Különlegesség. —

Mátyás irigyen nézte a szomszédja nagy karrierjét. Ilyen siker! Tízmilliárdos zöld elefánt! Ki látott eddig ilyet? Senki. És most láthatja az egész osztály. Ott fekszik Grünbaum előtt a padon. Az bámulhatja meg, aki akarja.

Mátyás imigyen kiabált:

— Mi az? Egy zöld elefánt! Az semmi. Várjatok csak! A következő tízpercben hogy lepipálom az egész esetet! Majd meglátjátok!

És Mátyás valóban lepipálta a zöld elefántot. De mennyire lepipálta! Olyan pipálást még nem látott a világ!

De várni kellett. Közbe jött a magyar óra. Hosszú, gyötrelmesen hosszú óra, mert mindenki tudta, hogy Mátyás szavának áll és Csapó tanár ur órája előtt beváltja ígérését.

Vére csöngettek. A tanár kiment. Az osztály Kása Holmes padja körül gyülekezett és leste, hogy pipálja le a zöld elefántot?

Kása Holmes tempósan benyult legmélyebb zsebébe és kihálászta belőle a rövidszáru pipát. A foga közé szorította. Az elszörnyedés moraja zúgott föl. Mi lesz, ha az ügyeletes tanár ur benyit és ott a Kása szájában a pipa?!

— Lesz, ami lesz. De ez semmi.

Kása legyintett a kezével. A zsebkendőjéből ujságpapírost csomagolt ki. Szétbontotta. Dohány volt benne. Igaz, hogy kukorica bajusszal keverve, de mégis csak dohány volt az! Valódi, kevésbé szabályszerű magaviselettel tilalmazott dohány!

Varju Miska erősen tiltakozott.

— Te Matyi, ne bómolj! Rajtakapnak. Kicsapnak. Még minket is bajba keversz!...

Az osztály erősen háborgott.

— Gyávák! — szolt Kása Holmes. Megtömté angol pipáját és a világ legközbösebb arcával tüzet csiszolt a benzines öngyújtóján és rágyújtott.

Gyanus illat, mondhatnám bűz terjedt el a levegőben. A dohány se volt purzsicsán, de hát a kukorica bajusz keverék. No! Nem lehetett kibírni!

— Hagyd abba! — Zúgták. Elhisszük, hogy lepipáltad a zöld elefántot. Nyissatok ablakot! Jaj, Istenem, mi lesz! Csöngetnek! — Helyre!

Valóban csöngettek. Pár perc múlva belépett a Csapó tanár ur. Lassan, óvatosan lépett föl a katedrára, mert erősen bántja a köszvény. Mátyás ijedten dugja zsebre a pipát.

— Ablakokat becsukni! — A tanár ur nagyon fél a léghuzattól.

Alig teszik be az ablakokat, Csapó tanár ur fölül a fejét. Valami orrfacsaró bűzt szimatol. Ilyent soha életében nem érzett.

— Micsoda levegő van itt? Mitől ered ez a rossz illat?

— Kivülről jött be. — Mondták itt is, ott is a fiuk.

Csapó tanár ur látszólag megnyugodott, de a rossz levegő nem javult. Sőt! Varju Miska ijedten vette észre, hogy előtte vékony füst száll a mennyezet felé. A füst Kása Holmes zsebéből áradt szét, még pedig hatványozottan rossz illatot terjesztve, mert, úgy látszik, Kása zsebe is begyuladt, így a kukorica bajusz illatához az égő rongy szaga is párosult. Hamar irt valamit egy cédulára és Matyihoz csempészte. Matyi ijedten olvasta róla:

— Pipád tovább ég. Nadrágod begyulladt és füstöl. Menekülj! — Watson s. k.

Kása fölnyujtotta az ujját.

— Tanár ur, kérem, tessék kibocsátani. Rosszul érzem magamat.

— Eredj ki haszontalan!

Kása fölemelkedett és óvatosan kifelé tartott. Mindenki meghökkenve látta, hogy a zsebéből vékony füstcsik tör elő, éktelen büzt terjesztve maga körül.

Csapó tanár ur ijedten kiáltott föl:

— Kása, te füstölögsz!

De Matyi nem akarta a kiáltást meghallani. Egy-kettőre eltűnt az ajtó mögött és az udvarra a kut irányában.

Az osztályban fölborult a rend. Egyesek nevettek, mások bosszusan tüsszögtek, köhögtek és zugtak, hogy — ilyen levegőben nem lehet megmaradni.

— Bizony, szellőztetni kell — állapította meg Csapó tanár ur. Mindenki kimegy, csak a Krausz marad itt, aki az ablakokat kinyitja.

A fiuk kiözlöttek az udvarra. Az osztály ablakai kitárultak. Talán tíz percig is szellőztetett Csapó tanár ur, akinek Krausz Simi volt segítségére. Végre bejöhettek a fiuk és az óra zavartalanul folyt tovább.

Kása föltűnően sápadt és zöld volt. A feje is fájt. Olyan szárnalmas arcot vágott, hogy még Csapó tanár ur is megszánta és nem firtatta a füstölő nadrág rejtelseit.

Végre elmúlt a földrajz óra is.

A következő tízperces szünetben hallatlan meglepetés robbant ki. A Grünbaum bélyegalbumából eltűnt a zöld elefánt! A legtitokzatosabb módon, mert hiszen egész földrajz óra alatt ott feküdt az album betéve a Grünbaum előtt. Nem nyulhatóit ahoz senki, mert hiszen Grünbaum mindig rajta tartotta a kezét. A szellőztetés alatt pedig senki sem volt bent, csak a Krausz, aki az ablakokkal foglalkozott Csapó tanár ur felügyelete alatt.

— Érthetetlen! Csodálatos! Titokzatos.

Grünbaum sirt. Sajnálta a tízmilliárdot*), meg a zöld elefántot. Kereste mindenütt. A maga és a szomszédjai könyveiben, a padok alatt. Még a kályhába is belenézett, hátha ott rejtőzik a zöld elefánt. Hiába, eltűnt, mintha a föld nyelte volna el.

— De hova lehetett olyan nagy állat? — csúfolódott Nemetz Marci.

— Ne busulj, ne bögj! Visszajön a zöld elefánt a zöld fa árnyékába! Tóditották mások a rossz viccet.

Akárhogy is, a ritka bélyeg egész délelőtt nem került elő. Minden tízpercben keresték. Más osztálybeliek is érdeklődtek. Semmi nyom nem maradt vissza, amiből következtetni lehetett volna a rejtélyes eset megoldására.

*) A történelmi igazság kedvéért megjegyzem, hogy 1923 év őszén egy magyar koronáért valóban egy milliárd márkánál többet is lehetett kapni Németországban.

Grünbaum kisírt, vörös szemekkel vánszorogott haza a zöld elefánt nélkül.

HARMADIK FEJEZET.

Watson tanácsot ad Grünbaumnak. Grünbaum fölkeresi Holmes detektív tanyáját. Holmes csodálatos tehetsége. A nyomot megtalálja. Hipotézist állít föl.

Csütörtökön Grünbaum igen szomorú volt. Bánatához még az is hozzájárult, hogy az elefánt utáni keresésben annyira elmerült, hogy semmiből nem készült. Persze! Mindig ilyenkor rántják ki a diákat a tanárok és bizonyos a szekunda. Grünbaumot aznap három tárgyból is kirántották. . . .

Kása Mátyás angol hidegvérrel szemlélte szomszédja vergődését. Nem szólt egy szót sem. De az utolsó szünetben rákacsintott Varju Miskára. Varju Watson megértette a jeladást. Óvatosan felre hívta Grünbaumot a kályha sarokba.

— Te Grünbaum. Ha megakarod találni a zöld elefántot, akkor adok egy jó tanácsot.

— Oh mondj valami vigasztalót.

— Amit én neked nyujtok, az nem vigasz, de kétségtelen eredmény. Osztályunkban létezik egy olyan valaki, akinek tökéletes detektív fölszerelése van. A felszereléshez nagyszerű lángelme is párosul. I-méltlem, a siker: kétségtelen.

— Ki az? Mondd már gyorsan.

— E pillanatban még titoktartás kötelez.

Délután négy órakor jer föl az aladi dombra. A kásáék szőlőjében van egy régi présház. Kopogtasd meg az ajtót kétszer, háromszoros kopogással, az ajtó megnyílik és te a titok birtokába jutsz.

— Jól van. Ott leszek! . . .

Délután négy órakor Grünbaum a Kásáék szőlőjébe lopakodott. Óvatosan közelített a rejtelmes présházhoz. Amikor közelebb ért, mintha hegedű cincogást hallott volna. A »kutya-kutya tarka« közismert dallama szűrődött ki a rozoga falak közül. Grünbaumnak eszébe jutott, hogy Kása gyakran mesélte, hogy Scherlock Holmes szabad óráiban hegedűjátékban gyönyörködött. Ez már valami! Ez valódi detektív szokás. Grünbaumban föllámadt a bizalom. Határozottan kopogott az ajtón. A hegedű elhalgatott.

— A kopogtatás nem volt ugyan szabályos, de azért: szabad!

Grünbaum belépett az alacsony szobába és meglepetve állott meg. A présház alacsony szobáját egyetlen ablak világította meg. A falat Scherlock Holmes arcképe meg a vármegye térképe díszítette. Az asztalon különböző fegyverek: bicska, kutyariasztó, csuzli stb. hevert. Több titokzatos tárgy. Az asztal mellett, háttal a világosságnak Kása Mátyás ült. Angol sipkát viselt, a fogai közt erősen füstölt a rövidszáru pipa, keze kockás nadrágjába mélyedt, szurós szemével majd keresztül döfte Grünbaumot. Mellette Varju Watson állott figyelő tartásban.

Kása megszólalt:

— Állj!!... — Neved Grünbaum. Apád foglalkozása: pucérájos. Tanuló vagy...

— De Kása! ne viccelj, hiszen...

— Csak semmi belebeszélés — szólalt meg Watson. Scherlock Holmes most következtet. Ne zavard zseniális agymunkáját!

— Lopás ügyben kérsz segítséget. Az országuton jöttél idáig. Harminchatos cipőt viselsz Berson sarokkal. Kedvenc eledeled a lekváros dereje!

Grünbaum kövé meredt. Mert, hogy a nevét, apja foglalkozását ismeri, az természetes, de, hogy a föbbire rájött az csodálatos

— Valóban csodálatos — találta el Kása még a Grünbaum gondolatát is. Én ezeket következtetéssel állapítottam meg A nevedet tudtam. De azt, hogy apád pucérájos, azt abból következtetem, mert vasalt friss gallért viselsz. Ilyen fényűzést mai nap csak pucérájos familia engedhet meg. Az ujad tintás.

Kinek tintás az uja? A katonának, vagy a szabónak? Nem. Az irnokoknak, ügyvédeknek, meg a diákoknak. Mivel pedig te még fiatalabb vagy, semminthogy irnok, vagy ügyvéd lehess, nem lehetsz más, mint diák. Az országuton jöttél, nem a parkok keresztül, mert a cipődön szürke a por, mint az országuton, holott a park utja sárga homokkal van fölszórva. Berson gummi sarkot viselsz, mert a pálma védjegyet látom a lábnyomod sarkában. Szereted a lekváros derejét, mert a kabátod hajtokája tele van lekvár és zsemle morzsa nyomokkal.

— Jól van, elhiszem, hogy tudsz következtetni. De mit tudsz a zöld elefántról?

— Ismertesd a tényállást?

Grünbaum elmondott hűségesen mindent, amit csak tudott.

Kása Holmes erősen szifta a pipát. Egészen belesárgult. Látszott, hogy erősen gondolkozott, de az is látszott, hogy kezd rosszul lenni a pipától. No, nem lett semmi baj... Holmes homlokának ráncai kisimultak, majd megfontoltan a következőket mondta:

— Én már a hipotézist megállapítottam. Te, Grünbaum, haza mégysz. Keritesz egy sós heringet. Ha este bagólya huhogást hallasz, kijössz, a sós heringet átnyújtod nekem. Holnap este nálad lesz a zöld elefánt.

— Boldog Isten! Hol szerezzek én neked sós heringet? És minek az neked?

— Kell a nyomozáshoz. Ne kérdezz! Elmehetz! Watson! Tölts wyskit szódával, aztán add a hegedümet.

Grünbaum vegyes érzelmekkel indult haza felé. A fülebe csengett Holmes hegedüjének a hangja: «kutya-kutya tarka.» Azon tündődött, hogy hol szerzi meg a sós heringet? Végre elhatározta, hogy előleget kér a jövő heti zsebpénzére és ebből vásárolja meg ezt a nélkülözhetetlen detektív kelléket. Utóvégre egy hering nem ér annyit, mint egy elefánt.

(Folytatása következik.)

Hasznos szórakoztató.

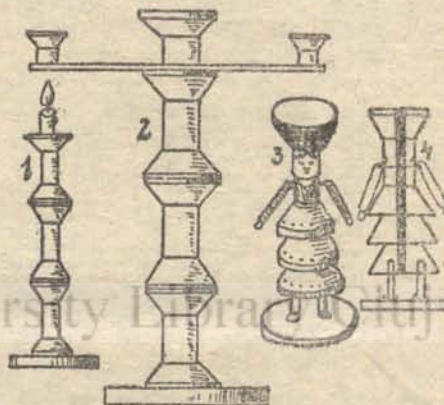
— Írta: JANI BÁCSI —

Mire nem jó az eldobott cernás karika.

A ház körül sok olyan dolog megy kárba, amire nem is gondolunk. A megürült cerna karika is mostoha sorsra kerül. Még jó, ha tűzbe dobják, mert legalább kis tűzével is melegít. Pedig csinos hasznos dolgot lehet belőlük csinálni.

Nézzük csak meg jól a mellékelt rajzot!

Egy kiegészítő, alkalmas nagyságu (1 dm. átmérőjű) kerek deszkalábbal egy egyszerű gyertyatartó (1), karos gyertyatartó (2) vagy egy érdekes harangszoknyás baba alakítható belőle. Az összeillesztést enyvel csinálhatjuk, de jó, ha a cernáskarikákon végighuzódó lyukon, szoroson egy pálcikát dugunk keresztül, mint a 4. rajzon látható.

Természetesen, a gyertyáknak a helyét fönn, a lyukak kifaragásával érjük el.

Ha a cernás karikák fehérek s mi kevésbbé piszkolódó színnel akarjuk bevonni, legjobb diófa-pácot használni. Nézzük csak, hogy is csináljuk azt!

Vesünk 5 deka diófa pácot. Egy fél liter vízben feloldjuk. Jól összerázva kész az egyszerű festőanyagunk. Egy szivacs vagy rongydarab segítségével a rostok irányában bemázoljuk a kész tárgyainkat. (Ha világosabb színt akarunk, akkor több vizet kell bele önteneni.)

Ha emellett még fényezni is szeretnők, az sem nehéz dolog. Minden fűszerüzletben árulnak brunolint, ezt szesszel higitjuk. (Olcsó a denaturált szesz.) Próbaként elég egy deciliternyit venni.

No, ha még ezzel a fényesítővel is megpróbálkozunk, akkor igazán »fényes« dolgokat állíthatunk elő az eldobatásra itéit holmiból.

(Székelykeresztúr.)

**LEGSZEBB
LEJÓBB
LEGOLCSÓBB**

KLISÉKET

a kolozsvári Minerva R.-T. cinkogépfai műintézete készíti.

Megrendeléseket felvesz a központi iroda

CLUJ-KOLOZSVÁR
Str. Regina Maria 1.

FEJTÖRŐ.

A sorsolásban való részvételre egy rejtvény megfejtése is jogosít!

A rejtvény megfejtését, a megfejtők és nyertesek névsorát egyszerre, a megfejtést követő hónap végén közlöm!

A megfejtések beküldésének határideje a hónap 10-ik napja.

Szótalány.

Irla: Ágoston Mariska.

Háromtagu szó a nevem:
Nagyon nagy a tekintélyem,
Bátorságom világszerite
Elsőnek van elismerve,
Ha a hangom messze zeng,
Körülöttem minden remeg.
Hazámban legfőbb ur vagyok,
De ha egyebükt láthattok:
Koldusnál szegényebb vagyok.
Ott emberek csak szánhattak . . .
Mert mi becset ad a lének.
S mi nélkül csak fáj az élet,
Mí legdrágább a világon:
Idegenbe — nem sajátom!

Nevemnek első szótagja:

Többi tele indulat szava.

S a mit jelent a második:

Most rá annyit förekedik!

Hogy soha így nagy mértékbe

Nem mivelték világszerite.

S e két tag együtt a mit mond:

A világnak egy nehéz gond;

Sfinxszerű és megfejthetetlen,

Kint — bent: kiismerhetetlen,

Ma: tobzódik vérbe, lángba.

Majd: sülyed apáthiába.

Ma: megsegíti ellenét.

Holnap: barátját zuzza szét.

Majd önmagát marcangolja

S bár mindenki nézi — látja:

Nincsen aki meggátolja,

Nincs ellene, nincs barátja.

Hasztalan nyujtja szerteszt,

Sem jobb kezét, sem balkezét.

Nem meri megfogni senki:

Olyan misztikus valami.

Utolsó szótagomhoz még:

Egyetlen mássalhangzót végy,

S ez táplálja az életet,

A föld alatt s föld felett.

S hol szívbe, lélekbe ez van:

Nagy gazdaság van ottan.

S honnan ez végkép elütnik:

Ott minden élet megszűnik,

Dermedtté válik a világ,

Ott nem nyit többé a virág

Kialszik a meleg, a fény:

S halál lesz ur a földtekén.

S ha ez odatelt belümet:

Egy másikkal kicseréled.

Mit ez varázsol elédbe:

Rózsa az élet kertjébe!

S a középső taggal mondva:

Már nem rózsza: lány virága:

Sok szülőnek könnye, gondja.

Sok szép remény szétdulója.

Világ arcán: szépséghiba

S magának is: terhe, átka . . .

Nos kis barátom rajta hát,

Találják ki e szótalányt.

Pontrejtvény.

Beküldte: Csajka Zsuzska.

- A lábnak egy része.
- Gyümölcs.
- Egy testrész.
- Gabonanemű.
- Ősszel szokott lenni.
- Minden virágnak van.
- Istentől kapjuk.
- Vadállat.
- Vágóeszköz.
- Így hívják másképp az éneket.

E szavak kezdőbetűi a Cimborá egyik írójának nevét adják.

Kiadó bácsi postája külföldi előfizetőihez.

Reisman Géza, Beregszász. Az átutalt 30 cK-át a Cimborá f. évi jan. hó 1-től július 1-ig terjedő előfizetési díjaként használtuk fel. — Nagy Józsi, Munkács. Az átutalt 15 cK-ával előfizetési díja f. hó 1-től július 1-ig ki van egyenlítve. — Sziklay-fiuk Kosice. Az átutalt 30 cK-ával előfizetési díjuk f. évi január 1-től július 1-ig ki van egyenlítve. — L. J. Hajnacka. Az átutalt 20 cK-ával az előfizetés f. év okt. 1-ig ki van egyenlítve. A 12. számot pótoltuk. — Friedmann Herman, Tornalja. Az átutalt 15 cK-át megkaptuk és a Cimborá apr. 1-től jul. 1-ig terjedő előfizetési díjának kiegyenlítésére fordítottuk.

Elek nagyapó üzeni:

Minden levél s így a rejtvénymegfejtés is egyenesen Elek nagyapó címére: Kisbaczon, (Bajani (Mici) u. p. Nagybaczon, (Bajani Mare) Háromszék megye (Jud. Treiscaune) küldendő, akkor idejében kaptok választ. A levélírást egyik fontos szabálya, hogy benne legyen a levélben: hol kelt, melyik évben s melyik hónap hányadikán!

Csontos Baljó Kolozsvar. Megható levelet írtál az ősi kollegium falai közül. Valósággal megrikkattál vele. A tegnapi és mári irsz. És ezt írod löbbek között: »Tegnap! Ha egy kis hazait kapott valamelyik kisdia, nagy volt az öröm a szoba lakói között, mert testvériesen megosztózkodtak és aki a csomagot kapta, az örült legjobban. Tudta, hogy volt miből küldeni. Ma? Nagy az öröm a szoba lakói között, mert ma is megosztjuk testvériesen, de aki kapja, félrefordul, titkon könnye csordul s szívében felzokog: Édes szülőanyám, mit adtál el? Tán utolsó párnádat?« Igen, igen, megrikkattál a leveleddel. Valóban, a mai gyermek nem lehet eléggé hálás a szüleinek, akik erejüket meghaladó áldozatokat hoznak gyermekeikért, hogy tanulhassanak. Örömmel látom unokaim leveleiből, hogy ők csakugyan teljes mértékben méltányolják a szülők rendkívül nagy áldozatát és talán sohasem voltak a diákok oly szorgalmasak, mint ez döszert. Ha Kolozsvarra megyek, mindenesetre meglátogatlak a kollegiumban. — *Csillag László Kézdivásárhely.* Megkaptam az előző leveledet is s ezt is, amelyet Pestre utánam küldtek s ebből megelégedéssel látom, hogy betarolod az ígéretedet és rendszeresen nagyapónak. Azt jól tudom, hogy sok a tanulni való, épp azért nem is kívánok tőled hosszú levelet. — *Halmi István Szilágysomlyó.* Megkaptam Pesten a pályaművedet, ez volt az első fecske. Remélem, hogy sürün jönnek a te fecskéd után a többi fecskék is. — *Grünwald Irma.* Azt írod, itt az ideje, hogy bemutatkozzál három év után, de mindjárt az első leveledben kifejejtetted a helységet, ahonnan a levelet írod. A kiadó bácsinak tehát csak annyit írhatok hogy nem a Korcsiuccában laktok, hanem a Kövecsi-uccában, s majd bizonyosan rátalál a könyvében a helységre is, s ezután Grünwald Róbert és Irma névre küldi a Cimborát. Mondanom sem kell, hogy örömmel látlak unokáim táborában és épp úgy foglak szeretni, mint a többi unokámat, de hamarosan pótoljátok mostani leveletek hiányosságát. — *Weisz Magda Nagyvárád.* Nem haragszom én azért, hogy csak nagy ritkán írtek és szívesen is küldenék nektek fényképet, de nincs más fényképem mint az, amely a Cimborá 39-ik számában megjelent; ezt, ha van belőle felesleges példány, elküldi a kiadó bácsi. Igen szép leveleteknek az a része, amelyben a gyermekek mesélő fájáról írtek s így nem csudálom, hogy megpróbálkoztok a versírással is. Reménységet keltő szárnypróbálgatás a vers, gyönyörűséggel olvastam. — *Lebovits Sándor Máramarosziget.* Örvendek, hogy egészséges vagy és hogy megkaptad az arcképedet. Amint látom, a héber nyelvben szépen haladtál előre, mert már egy kis mesét is fordítottál. Dicsőretet érdemelsz ezért, de azért is, hogy magyarul is szépen írsz. Rejtvényeidből válogatok, a kiadó bácsi pedig pótolja a 9-ik számot. — *Walter Péter, Jenő és Bandi Beszterce.* Arról, hogy mikor jár le az előfizetésed a kiadó bácsi fog értesíteni. A hetedik számot is ő pótolja, valamint a múlt évi 1. 2. 3. 4. és 19 számot, föltéve, hogy van még ezekből felesleges példány. Tanácsolom nektek, hogyha valamelyik számot nem kaptok meg idejében, azonnal reklamáljátok. — *Kovácsnay Péterke Nagyvárád.* Rég készülök írni nagyapónak, de mindég betegeskedel s most is Anna nénéd ír helyetted. Szüleid, hogy betegséged alatt legyen valami szórakozásod, a Cimborával kedveskedtek neked s ennél jobbat szerintem nem is lehetett volna, mert úgy megszereztetted a Cimborát, hogy alig várod annak az érkezését. A rejtvényeket jól fejtetted meg, s remélem, mielőbb tőled kapok levelet, ami azt fogja jelenteni, hogy egészséged helyreállt. Anna nénédnek tolmácsold meg üd-

vözlötemet. — *Marka Zsolt Csikszereda.* Intézkedtem, hogy a kiadó bácsi a Cimborát, amely eddig Gaál Endréné címére érkezett, a te nevedre küldje. Rejtvényeid ismerősek, ujat próbálj kieszelni. — *Knop Ferkó Korond Nagy örömet szerzet neked a válaszom és nekem is nagy az örömem, hogy olyannyira szereted a Cimborát s hogy már majdnem kívülről tudod a Csodalámpa című mesekönyvem meséit. Az őcsédnek külön válaszolok. — Csiszár Erzsébet Kolozsvar.* Eddig bizonyosan megkaptad a válaszomat, mert jól emlékszem, hogy két leveledre is válaszoltam s meg is dicsértelek azért, hogy bár műhelyben dolgozol, szorgalmas olvasója vagy a Cimborának és levelet is írsz a nagyapónak. Az érdeklődő Tamással ezután is gyakran fogsz találkozni, s nem különben Őcsike nadselű gondolataival is. Azért éppenséggel nem haragszom, hogy ceruzával írsz, miután elfogyott a tentád; a fő, hogy írsz — *Bácsi Pannika Kolozsvar.* Már nemcsak a főzési tanuló, hanem cimbalmozni és románul is tanulsz. Inkább szereted volna a zongorát, de mert hallod, hogy anyukád mily szépen játszik rajta, a cimbalmot talárod a legszebbnek. Hiszen majd megtanulsz te zongorázni is, mert úgy látom levélből, hogy van kedved és tehetséged a zenére. Amiatl ne busuj, hogy mert kicsiny a növése, tizenkét-tizenhárom évesnek tartanak. Sokkal jobb ez, leányfiadévszt, mintha idősebbnek tartanák annál, mint amilyen idős. Azt igen helyesen teszed, ha Gyurka testvéreddel gondoztatok a virágos kertben. S azt is, hogy gyűjtöd a bélyegeket, mert ez igen érdekes és hasznos foglalkozás. Intézkedtem, hogy a kiadó bácsi ne Oklandára, hanem Kolozsra küldje az ujságot. — *Lebovits Irénke Szilágysék.* Most ugyan a tavaszi és nem az őszi daloknak van az ideje, de el kell ismernem, hogy figyelemre méltó a kis versed Rejtvényeidből válogatok. — *Hirsch Annus Marosvásárhely.* Oly szép és gondos az írásod, hogy megérdemelnél már ezért is egy szép könyvet, de a rejtvény megfejtésért nem jár könyv, csak abban az esetben, ha a szerencse rámosolyog, amit neked szívéből kívánok. — *Ujsághy Magda Brassó.* Szeretnék már megismerni a jó nagyapót, aki mindenekelőtt unokájához olyan kedvesen szól a Cimborában. Ez a megismerés nem is volna oly nehéz neked, hiszen Brassó nincs messze Kisbaczontól. Örvendek, hogy anynyira tetszett neked a nyert könyv. — *Herrling Tibor és Őcsi.* Féléve olvasod a Cimborát s elhatároztad, hogy te is bemutatkozzol már, de a bemutatkozásban kifejezted a helység nevé, pedig a levélírásnak egyik fontos szabálya, hogy hol kelt a levél. Egyébként örvendetes tudomásul veszem, hogy te a harmadik, őcsikéd pedig az első osztályba jár s mind a ketten szerettetek a Cimborát. Azt hiszem, leveled írása óta már hozzátok is beköszöntöttél a tavasz s vigan játszó ok a nagy dífa alatt, (Most már csak az van hátra; írjátok meg nagyapónak, hogy hol van az a nagy dífa. — *Csonka Irénke Torda.* Bizony, rég nem kaptam tőled levelet, bár egyike voltál legszorgalmasabb olvasó és levélíró unokáimnak. Hogy mostanában ritkán írtál, azt eléggé megmagyarázza sok tanulni való, a sok szóbeli, meg írásbeli vizsga. De örömmel látom, hogy szépen sikerültek a vizsgáid. Sajnálom, hogy nem vetél részt a nagy vakációról szóló pályázatban, de örvendek, hogy nagy élvezettel olvasod azokat és sokat tanulsz belőlük. *Judovics Miklós Nagyvárád.* Ez az első leveled, s annak rendje és módja szerint be is mutatkozol. A negyedik elemibe jársz a nagyváradi Auspitz-iskolába és nagyon jó pajtást találtál a Cimborában. Számontartom az ígéretedet, hogy ha a tanulás megengedi, többet is írsz. Mondanom sem kell, hogy szeretővel látlak unokáim seregében. A rejtvényeket helyesen fejtetted meg. — *Joannovits Kató Temesvár.* Már írád volna előbb, de annyi a tanulni való, hogy sokszor este tíz óráig is fönny vagy. Örvendek, hogy a könyvvel örömet szereztem neked, s remélem, hogy ezután is lesz egy kevés idő a levélírásra. — *Borbély Irénke Orsova.* Kedves szüleid engedelmével beléptél a Cimborá rendes olvasói körébe és már is rád mosolygott a szerencse, nyertél egy szép könyvet. Ezt igazán megérdemelted, oly szép és oly gondos az írá-

sod — *Táray Barna Nagyvárád.* Szívesen elküldeném neked az Öcsike fényképét, de nincs még neki külön fényképe. Most egyelőre elégedjél meg a nagyapó képevel, amely az íróasztalod fölött függ. Öcsike most kezd foglalkozni a belyeggyűjtéssel, a virágyűjtést pedig Kisbaconban fogja folytatni. Annak igen örvendek, hogy majdnem tiszta egyes a bizonyítványod s, hogy a növérednek olyannyira tetszik a Börme. Ennek bizonyosan örvendeni fog Szondy bácsi is. Tökmag király öfélésgének, amint hazamegyek Kisbaconba, azonnal átadom üzenetedet és hiszem, hogy lesz is foganatja: újra megkezdj a harmónikázást. A pályaművedet megkapiam, anyukádnak tolmácsold meleg üdvözlétemet Rejtvényeidből válogatok. — *Vadadi Baba Nagyenyed* Röviden ugyan, de jól leírtad, hogy miként töltötted a szüniidőt, de már lekéstél erről a pályázatról, mert közben új pályázatot hirdetem Remélem, részt veszel majd a következő nyári vakációról szóló pályázatban is. Rejtvényeid részint igen könnyen megfejthetők, részint ismerősek, újabbat és nehezebbet próbálj. — *Stolcz Aranka Nagyvárád.* Nagy az öröme, hogy édesapád megrendelte a Cimbora-t, mert így többé nem fogsz unatkozni. Magam is azt hiszem, hogy aki a tanulás mellett rendszeresen olvassa a Cimbora-t, azt az unalom messziről elkerüli. A rejtvényeket jól fejtetted meg. — *Brandes Margit Arad.* Szorgalmas rejtvénymegfejtő vagy, az írással is meg vagyok elégedve, de szeretnék már tőled egy igazi levelet kapni. — *Kováts László Kolozsvár.* A kiadó bácsi pótolja a kilencedik számot, a rejtvényeid pedig jók. — *Grüner Pál Nagyvárád.* A névrejtvényed sorra kerül. — *Osztán Ilke Dés.* Az arcképedet annakidején megkaptam s csudálom, hogy elkerülte a figyelmedet a válaszon. Amint lehet, ellátogatok Désre s bizony szívesen elmennék a születésnapj uzsonnára is, amelynek a torjára már gyűjtöd is a te kis tyukod tojárait, ha nem is lenne oly nagy az uzsonna, mint volt tavaly. De hiszen, hogy is lehetne oly gazdag az idej uzsonná, mint a tavalyi, amikor özvegy édesanyádnak kétszer kellett megvenni a tankönyveket. Valóban, nem lehetsz eléggé hálás a te édes anyád iránt, hogy erején felül áldoz térted Tolmácsold a te édes jó anyádnak meleg üdvözlétemet. — *Fejér István Sepsiszentgyörgy* Amint megkaptam a Cimbora első számát, azonnal leültem írni nagyapónak A papíros miatt, amelyre irsz, igazán nem haragszom, sőt megdicsérlek érte, hogy ezzel is takarékoskodol, amire most különösen nagy szüksége van minden embernek, nemcsak a szegénynek, de a gazdagnak is. Hogy mikor jár le az előfizetésed, azt majd megírja a kiadó bácsi. Az egyik rejtvényedről közlöm. — *Vidovszky Gabrielle Dés.* Arra igazán nem emlékszem, hogy kaptam volna tőled rejtvényeket. Valószínű, hogy leveled elkallódott a postán. A kiadó bácsi kijavítja a címet, Gizelláról Gabriellára. S ha van fölösleges példány, elküldi az elejét a regénynek, amelyet te csak a második számtól kezdve kaptál meg. — *Knop Venci Korond.* Azzal kezdted a leveledet, hogy te is tudsz már írni és olvasni is, de csak lassan, mert csak második elemista vagy. Nagyon szeretet a nagyapó meséit és tetszett neked Öcsike, a Mikulás és Babszemjankó. Bizony nagy öröm az, amikor már tudunk írni és olvasni és nagy öröm nekem is, hogy láthatom szép, kerek betűtűt és szép tiszta írásodat. Köszönöm neked a jókívánságot és magam is szeretném, ha még sok-sok mesét írhatnék nektek. — *Csikó Annuska Csikszereda.* Kár volt, hogy nem írtad le, mivel töltötted a nagy szüniidőt, mert ezzel is gyakoroltad volna magadat az írásban, amellyel a te Irénke nénéd nincs megelégedve. Valóban kívánatos volna, hogy kissé lassabban és gondosabban írd. Egyszerre csak azt látnád, hogy egészen megszépült az írásod s még Irénkének sem lenne kifogása ellene. A Börme regény befejeződött s hogy ezt te nem vitted észre, ami különben igen sok unokámmal megtörtént, azzal magyarázható, hogy a regény igen szép, s természetes, hogy fi azt szerettedek volna, ha mennél tovább tart Meg is üzenem Szondy bácsinak, hogy ezután hosszabb regényt írjon nektek. Katalin című regényemet, azt hiszem, bármelyik kolozsvári

könyves boltban meg lehet szerezni, egyébként a Cimbora-ban lesz majd egy tájékoztató hirdetés arról, hogy ifjúsági könyveim hol szerezhetők meg. A tavaszon vagy a nyáron remélhetően átárandulok Csikszeredába. Magam is aig várom, hogy megismerjelek téged és megismerjem a te kedves családodat. Irénkének sugd meg, hogyha még oly nagy leány is, szívesen olvasom a leveleit, csak írjon bátran, mert nem ő az egyetlen nagy unokám, aki nekem sürün ír levelet, én pedig minden levélre szeretettel válaszlok. Kedves szüleidnek tolmácsold meleg üdvözlétemet. — *Asztalos Vilma Nagysomkut.* Levelet is szeretnék tőled kapni. Szép kerek betűid valósággal mekvánta ják velem, hogy ne csak rejtvény megfejtést olvassak tőled. — *Berkovits Ernő Vulkán.* Örömmel látlak unokáim táborában s a kedves bemutatkozás után várom további leveleidet. — *Ráskai Miklós Arad.* Sokáig elgyönyörködtem a te nagybéti leveledben. Még csak az első elemibe jársz s természetes, hogy óriás nagy betűkkel írsz, amelyek majd lassanként meg fogna kisébeodni, de már most tanácsolom neked, ne engedd, hogy tulságosan megkisébedjenek, mert az apróbetűs írás rontaná a szemedet. Igazán örvendek, hogy unokáim táborában látlak. — *Ney György Nagyvárád.* Hat hétig skarlátban feküdtél s most, hogy felgyógyultál, első dolgod megköszönni nekem, hogy az annakidején beküldött rejtvényedről közöltem. Ezt a levelet azonban még nem te írtad, hanem a jó doktor bácsi, mivelhogy te még gyenge vagy. Sajnálom, hogy nem írta meg a doktor bácsi a nevért, mert igazán szeretettel és nagyrabecsiséssel gondolok reá, akinek még arra is van ideje, s ami fő, szíve hogy levelet írjon a beteg gyermekek helyett, sőt még a te hosszú számrejtvényedre is lemasolja. Tolmácsold meleg üdvözlétemet ennek a kedves, derék embernek. — *György Győző Kovászna.* Nagyon örülsz a Cimbora-nak, szeretnél egy könyvet nyerni s én ezt kívánom is neked, de ehhez szükséges, hogy sürün fejtessed a rejtvényeket, mert az ritka szerencse, hogy valaki már az első alkalommal könyvet nyerjen. A betűid kissé aprók, igyekezzél valamivel nagyobb betűkkel írni, mert én ugyan a legapróbb írást is könnyen olvasom, de a te szemedet bizonyosan megromlja az apróbetűs írás. — *Gy Rosenberger László Kolozsvár.* Megint bezárták őt napra az iskolát a sok beteg miatt s féltél, hogy unalmas lesz ez a pár nap, de hamarosan meggyőződted, hogy nem is olyan unalmas, ahogy te gondoltad. Ellenkezőleg, igen jól telt el. Felhasználtad ezt az időt, hogy a román nyelvből kapott szekundát kijavítsd, de nem hanyagoltad el azokat a tantárgyakat sem, amelyekből jelesed volt. Aztán hegedülsz minden nap egy órá, a franciát és a németet pedig, jóllehet, mind a kettőből jelesed volt, állandóan gyakorolod anyukával, aki jól tud franciául és németül is. S ime, jut idő arra is, hogy levelet írj nagyapónak. Mindig mondtam, hogy az idő helyes beosztásával jut idő tanulásra, játékra és levélíráásra is. A Kukta Jankó levelednek voltaképpen csak a helyesírási hibáit kell kijavítani, de mindenesetre helyesen teszed, ha a fogalmazási hibákat is helyreigazítod. Annak igen örvendek, hogy a Tamás érdeklődését tanulságosaknak találod és azokat szeretettel olvasod. Édesanyádnak, aki bizonyára nagy szeretettel tanít tégedet, tolmácsold meleg üdvözlétemet. — *Lucskay Gyula Nagyvárád.* Rejtvényeid sorra kerülnek. — *Berkecz János Marosvásárhely.* Az írásod kezd tulságosan elaprósodni, tanácsolom, szép lassan és gondosan, nagyobb betűkkel írd. A te szemed érdekében tanácsolom ezt. — *Tuka Vidla és Mária, Medgyes.* Örömmel látlak unokáim seregében s bár a rövid levélből is látom mennyire szeretik a Cimbora-t, még nagyobb volna az örömem, ha nagyobb levelet írnátok.

Ha kövel dobnak, dobd vissza kenyérrel,
Amit jónak gondolsz, attól ne térj el.
Ha bánt a rossz szíved, te őt ne bántsd,
Isten feljegyzi ezt — s jó lesz irántad.

Gyomorrontásnál legjobb hashajtó a **KOPROL**

Jóízű, — csokoládéból van,
Kapható minden
gyógyszertárban

A Cimbora előfizetési ára:

Romániában

negyedévre	— —	65 leu
félévre	— —	130 leu
egész évre	— —	260 leu

Csehországban

negyedévre	— —	15 ck.
félévre	— —	30 ck.
egész évre	— —	60 ck.

Magyarországban

negyedévre	—	6000 korona
félévre	—	12000 korona
egész évre	—	24000 korona

Ausztriában

negyedévre	—	28000 osztr. korona
félévre	—	56000 osztr. korona
egész évre	—	112000 osztr. korona

Jugoszláviában

negyedévre	— —	40 dinár
félévre	— —	80 dinár
egész évre	— —	160 dinár

Az előfizetési díjak a következő helyeken fizethetők be:

Romániában postautalványon a Cimbora kiadóhivatalának Satu-Mare.

Csehországban a Cimbora kiadóhivatalának, a Szlovák Általános Hitelbank kosicei fiókjánál lévő számlája javára az alábbi pénzintézeteknél:

Beregsas: Beregmegyei Gazdasági Bank r.-t.

Helmecz: Bodrogi Bank r.-t.

Hlohovec: Galgóczi Hitelintézet.

Ilava: Illavai Hitelbank.

Lucenec: Nógrádmegyei Népbank.

Michalovce: Nagymihály Kereskedelmi és Hitelbank r.-t.

Mukacevo: Beregmunkácsi Bank r.-t.

Nitra: Nyitrai Takarékbank r.-t.

Nove-Mesto: Első Vágújhelyi Bank r.-t.

Nove-Zámky: Érsekújvári Népbank r.-t.

Presov: Eperjesi Bankegylet.

Roznava: Rozsnyói Bank r.-t.

Sevljus: Nagyszőlősi Hitelintézet.

Sp. Nova-Ves: Szepes-Iglói Hitelbank r.-t.

Trencin: Trencsényi Hitelbank r.-t.

Magyar országon

a Cimbora kiadóhivatalának a Magyar-román faértékesítő r.-t.-nél (Debreczen, Piac-utca 42.) lévő számlája javára postautalványon.

Ausztriában a Wiener Bankvereinnak a »Szabadsajtó« Buchdruckerei und Zeitungsverlag A. G. in Satu-Mare (Rumänien) számlája javára.

Jugoszláviában

Kurir hírlap és könyvterjesztő vállalatnál Subotica (Szabadka). A »Kurir« Jugoszláviában a Cimbora egyedárúsítója és főbizománya.

A magyar család teljes olvasmányszükségletét kielégítik: a

PÁSZTORTÓZ

félhavi szépirodalmi folyóirat,

MAGYAR KISEBBSÉG

félhavi politikai szemle,

VASÁRNAPI UJSÁG

képes családi hetilap,

CIMBORA

képes heti gyermek-újság.

Ha a családfő a fent felsorolt 4 lapot együttesen megrendeli, ilyen uton teameesen olcsóbban jut hozzájuk, mert a Pásztorfűz évi 350 lei helyett 300 lei, Magyar Kisebbség évi 216 lei helyett 180 lei, Vasárnapi Ujság évi 550 lei helyett 480 lei, Cimbora évi 260 lei helyett 200 lei, összesen tehát 1367 lei helyett 1160 leibe kerül a 4 kitűnő magyar lap együttes előfizetése. Külföldi megrendelésnél 20%-kal drágább a magas portóköltség miatt. A négy lapra együttes megrendeléseket felvesz a

„Haladás” Lap- és Könyvkiadó B-t.

Cluj-Kolozsvár, Str. Regina Maria 14.

Forduljon hozzá mutatványszámokért.

Bácsi, Néni ide figyelj!

Palma kaucsuk sarkot viselj!

LAPTULAJDONOS ÉS KIADÓ

»ZABADSAJTÓ KÖNYVNYOMDA ÉS LAPKIADÓ R.-T. BATMA»

A SZERKESZTÉSÉRT DÉNES SÁNDOR FELEL.

A BZINES OIPLAPOKAT OOBVÁR REZSBŐ RAJZOLTA.

SIR A GYERMEKE?

Miért nem
HASZNÁL

HÖFER

gyermek-
hintőport és

HÖFER

gyermekkrémet?
Lloyd 253j